

Diacovensia i kanonsko pravo

ZDENKO ILIĆ*

UDK:
348(05)“1993/2013“

Primljeno:
2. veljače 2014.

Prihvaćeno:
5. ožujka 2014.

* Dr. sc. Zdenko Ilić,
Katolički bogoslovni
fakultet u Đakovu
Sveučilišta J. J.
Strossmayera u Osijeku,
P. Preradovića 17, 31400
Đakovo, Hrvatska, zdenko.
ilic@os.t-com.hr

Uvod

I kanonsko pravo, kao jedna od teoloških znanosti, našlo je svoje mjesto u 20-godišnjem izlaženju teološkoga časopisa *Diacovensia*. Kanonske teme, obrađene u tom vremenskom razdoblju, napose se odnose na veliku 200. obljetnicu Bogoslovnoga sjemeništa i teološkoga studija u Đakovu, kao što su: studij kanonskoga prava, važnost i uloga sjemeništa i njegov statut. Osim njih, obrađene su i teme povezane sa životom i radom partikularne Crkve, župama, prezbiterima i vjernicima laicima te raznim crkvenim službama i udruženjima koja mogu djelovati u Katoličkoj crkvi, poštujući odredbe Zakonika kanonskoga prava.

Kako bismo konkretno vidjeli o čemu je pisano u proteklih 20 godina izlaženja *Diacovensijske*, donosimo popis članaka, kojima ćemo pristupiti sintetičko-analitičkom metodom te u natuknicama istaknuti njihov sadržaj i značenje:

- Nikola ŠKALABRIN, Studij kanonskoga prava na VBŠ od 1806. do danas, u: *Diacovensia* 4(1996.)1, str. 47.-83.
- Stjepan SRŠAN, Statut bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu, u: *Diacovensia* 4(1996.)1, str. 147.-166.
- Nikola ŠKALABRIN, Pravna pitanja u Glasniku/Vjesniku, u: *Diacovensia* 6(1998.)1, str. 163.-187.
- Nikola ŠKALABRIN, Prezbiter i kanonske strukture u izgrađivanju partikularne Crkve, u: *Diacovensia* 7(1999.)1, str. 125.-167.
- Marin SRAKIĆ, Crkveno zajedništvo među prezbiterima očitovano u pravičnosti i solidarnosti, u: *Diacovensia* 8(2000.)1, str. 149.-171.
- Marin SRAKIĆ, Izgradnja partikularne Crkve: župna i biskupijska tijela, u: *Diacovensia* 9(2001.)1, str. 81.-93.

- Nikola ŠKALABRIN, Zakonik o suodgovornosti na biskupijskoj i župnoj razini, u: *Diacovensia* 12(2004.)1, str. 35.-54.
- Mato MIĆAN, Kriterij za zapošljavanje i redovito honoriranje župnih suradnika, u: *Diacovensia* 13(2005.)1, str. 65.-73.
- Zenon GROCHOLEWSKI, Bogoslovni fakultet u državnom sveučilištu, u: *Diacovensia* 13(2005.)2, str. 191.-204.
- Nikola ŠKALABRIN, Biskupijsko sjemenište u Đakovu od osnutka do 1918., u: *Diacovensia* 14(2006.)2, str. 215.-257.
- Mato MIĆAN, Vjernička društva i volonterstvo u svjetlu Zakonika kanonskoga prava, u: *Diacovensia* 15(2007.)1, str. 154.-171.

1. Studij kanonskoga prava na VBŠ od 1806. do danas

Što je kanonsko pravo, kakva je njegova zadaća i čemu ono služi – samo su neka od pitanja na koja nam odgovore daje ovaj članak autora prof. Škalabrina. Povod pisanja ovoga članka bila je 200. obljetnica Teološkoga učilišta i Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu. Ujedno je cijeli broj *Diacovensije* bio posvećen proslavi te obljetnice.

U prvom poglavlju članka, autor u kratkim crtama definira kanonsko pravo ili *ius canonicum* kao pravo Crkve koje se može promatrati pod dva aspekta. Kao prvi, ono je cjelokupnost odnosa među vjernicima opskrbljenih obvezatnošću, ukoliko su određeni različitim karizmama, sakramentima i službama, koje stvaraju pravila ponašanja. I kao drugi, kanonsko pravo cjelokupnost je zakona i pozitivnih odredaba, danih od zakonite vlasti, koji uređuju ukrštavanje međusubjektivnih odnosa u životu crkvene zajednice i koji na taj način konstituiraju institucije čija ukupnost daje kanonsko uređenje.

Cilj kanonskoga prava kao jedne od teoloških znanosti jest štiti crkvenu zajednicu i braniti prava pojedinih vjernika, kako bi se unaprijedilo i zaštitilo opće dobro crkvene zajednice i dobro svakog vjernika. Naime, opće pravno dobro sastoji se od crkvenih institucija, od organizama i pastoralnih sredstava, od crkvenoga uređenja, a usmjereno je prema unutarnjem općem dobru svakog čovjeka vjernika koje ga usavršava u njegovoj ljudskosti. To se ostvaruje po Crkvi, koja naviješta Krista i njegovu poruku spasenja svih ljudi, što je ujedno i vrhovni zakon Crkve – *salus animarum*.

Sakrament krštenja, kojim se postaje članom Crkve, daje svakom kršteniku određena prava i dužnosti koja su mu vlastita i po kojima on kao pojedinac raste i sazrijeva u zajednici krštenih. I ostali sakramenti, sakramentali, karizme i službe pomažu mu u vjerskom i ljudskom hodu. Stoga Crkva, sa svojom institucionalnom strukturom, koja je dogmatski izričaj Kristova mističnog Tijela, poruku spasenja prenosi preko

različitih darova i službi. Oni se pak očituju u trostrukoj teološko-pravnoj strukturi služenja u Crkvi, tj. od reda laikata (laici), hijerarhijskoga reda (klerici) i reda onih koji Krista slijede u djelotvornoj praksi evanđeoskih savjeta, u traženju ostvarenja savršenstva ljubavi (redovnici). Različitost služenja i službi temelji se na ljubavi kao konstitutivnom elementu odnosa među braćom u istoj vjeri. A savjest je ona karika koja ne samo da obvezuje na obdržavanje crkvenih propisa i odredbi, nego pomažu u rastu te zreloom i odgovornom djelovanju pojedinoga člana Crkve. Osim toga, ona se mora smatrati sredstvom za rast i u drugim krjepostima, kao što je vjera, s kojom se vjernik podvrgava činom slobodnoga unutrašnjeg prijanjanja uz vlast učiteljstva; kao religiozna krjepost, s kojom on prihvaća stegu bogoštovlja i sakramenata; i kao ljubav, s kojom se ima rast čitavoga Kristova Tijela, pa stoga i rast crkvene zajednice.

Drugo poglavlje posvećeno je povijesnom prikazu kanonskoga prava od 1806. do 2006. godine na tadašnjoj Visokoj bogoslovnoj školi, danas Katoličkom bogoslovnomu fakultetu te Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu.

Evo nekih od povijesnih crtica iz toga razdoblja: djelovalo je 20 profesora kanonista, od kojih izdvajamo neka imena – prof. Bartol Fischer predavao je na latinskom; osnivanje Ženidbenoga crkvenog suda 1856. g., za vrijeme dr. Josipa Matića; dr. Julij Liebbald-Ljubojević napisao je Katoličko ženidbeno pravo; dr. Franjo Herman i njegov hrvatski prijevod Kodeksa kanonskoga prava iz 1917. godine; dr. Ivan Rogić kao jedan od najuglednijih i najplodnijih kanonista; dr. Ilija Živković kao vrstan predavač; dr. Matija Berljak, koji je dvije godine predavao kanonsko pravo i u Đakovu te, na koncu, dr. Nikola Škalabrin koji je napisao mnoge knjige i članke.

Zanimljivo je spomenuti još tri imena svećenika naše biskupije koji su predavali i na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, a to su dr. Janko Koharić, dr. Angelo Ruspini i dr. Franjo Herman.

2. Statut Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu

Povjesničar i teolog dr. Stjepan Sršan napisao je vrlo zanimljiv članak o prvom statutu Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu iz 1814. godine. Do sredine 19. stoljeća Đakovačka je biskupija pripadala Kaločkoj metropoliji, u čijem se arhivu nalazi i prijepis Statuta đakovačkoga sjemeništa, odnosno pravila Kućnoga reda i discipline za pitomce ove visoke škole, dok je školski sustav i program spadao na Ugarsko kraljevsko namjesničko vijeće u Budimpešti.

Statut je odobrio biskup Antun Mandić, pisan je latinskim jezikom te na 33 stranice A3 formata sadrži odredbe koje se odnose na red i disciplinu klerika.

Nakon uvodnoga dijela Statuta, u 33 točke opisano je što trebaju klerici činiti od dolaska u zavod početkom listopada pa sve do kraja akademske godine. Tu spadaju

svi pozitivni propisi za školu, blagdane, odmor, kućni red u zavodu te izvan njega, kod jela, spavanja i studija.

Ističemo neke zanimljivosti Statuta, koji ocrtavaju tadašnji mentalitet i stil života: svi pitomci dužni su 2 puta mjesečno, i to svaki drugi četvrtak navečer, oprati noge, jer to koristi i zdravlju i čistoći spavaonice; dužni su čuvati odjeću koju prime od zavoda. Napose trebaju održavati čistoću; bolesnike će u zavodu služiti svi po abecednom redu tjedan dana; dužni su u zimi jednom mjesečno, a ljeti tjedno, prozračiti svoju posteljinu; također će pitomci mesti spavaonicu jer sluge to ne čine dobro i nije uputno da to sluge rade; kad idu izvan zavoda, trebaju ići u grupama po dva, čedno i u tišini.

Kada se radi o novacima, oni trebaju imati crni talar, šešir, okovratnik, pojas, dvoje cipele i čarape, te ostali veš, posteljinu (slamaricu, madrac, 2 plahte) i ostale sitnice. Novaci ne smiju razgovarati sa starijim studentima bez dozvole poglavara.

Pod naslovom čega se pitomci moraju čuvati, u 26 točaka, između ostalog, određuje se da ne smiju kršiti pravila, krivo ih tumačiti ili drugog nagovarati da pogrešno radi; ne smiju se isticati u odijevanju, nositi šareno i egzotično se odijevati, kvasiti kosu mirisima ili prahom i sl.; moraju izbjegavati svađe, loš govor, klevetanje i ogovaranje, ruganje i ismijavanje.

Valja spomenuti i odredbe dnevnoga reda koje su formulirane na sljedeći način: ustajanje u pola pet ujutro, potom oblačenje, spremanje kreveta i umivanje; u 5 sati zatvara se spavaonica, a pitomci odlaze u kapelicu na molitvu i razmatranje do pola 6, kad slušaju misu. U 6 je sati studij u tišini. U 8 sati počinju predavanja i traju do 10 sati, potom je 15 minuta odmor, a od 10 i 15 do 10 i 45 studij, onda do 11 sati čitanje Biblije i to tamo gdje su prošli put stali.

U 11 sati idu u tišini na ručak i to dva po dva, od najstarijih do najmlađih. Nakon jela svi idu u kapelicu, a potom u svoje učionice; od pola 1 do 2 je studij, od 2 do 4 popodne predavanje (u ljeti od 3 do 5); od 15 sati do 15 i 30 je slobodno; u 16 i 30 počinje studij i traje do 18 i 30; u 18 i 45 sati silaze u blagovaonicu na večeru, poput ručka; od 19 do 20 sati je slobodno, a potom večernja molitva, ispit savjesti u kapelici do 20 i 30, zatim 15 minuta za svlačenje i spremanje na spavanje tako da se u 20 i 45 gasi svjetla. Poslije toga nitko ne smije biti izvan spavaonice ili kreveta. Jedino rektor može dati dozvolu da netko ustane sat ranije zbog učenja ili obavljanja nekih vježbi.

Nakon toga, donose se pravila za poglavare zavoda te posebne obveze rektora u 23 točke.

3. Pravna pitanja u Glasniku/Vjesniku

Prof. Škalabrin donosi povijesni pregled pravnih članaka objavljenih u biskupij-skom glasniku, koji je 1873. godine pokrenuo biskup Strossmayer pod imenom »Glasnik biskupije Djakovačko-Sriemske«. Povod članku bila je 125. obljetnica izlaska spomenutoga časopisa. Autor je rad podijelio na tri vremenska razdoblja, prema crkvenim zakonodavstvima: 1. *Corpus Iuris Canonici* (1873.-1917.); 2. Zakonik kanonskoga prava iz 1917. (1917.-1983.); 3. Zakonik kanonskoga prava iz 1983. (1983.-1997.)

S obzirom na prvo vremensko razdoblje, tj. od 1873. do 1917. godine, u Glasniku su bile obrađene sljedeće pravne teme: sakramenti, ženidbeni postupci, svećenik, matice, *lex interconfessionalis*, vremenita dobra i kazneno pravo.

Od 1917. do 1983. godine obrađene su sljedeće pravne teme: Zakonik kanonskoga prava, sakramenti, ženidbeni postupci, odnos Crkve i države, promjene biskupij-skih granica, biskupske konferencije, svećenik, matice, vremenita dobra, kazneno pravo, prekid izlaženja Glasnika, II. vatikanski sabor.

U trećem razdoblju, tj. od 1983. pa do 1997. godine, pojavili su se i novi pravni iza-zovi koji su obrađeni pod temama: rastavljeni i ponovno vjenčani, strukture suod-govornosti u Crkvi, biskupijska vijeća, župna vijeća, službe u Crkvi, sprovod, nove knjige iz kanonskoga prava, radio i televizija.

4. Prezbyter i kanonske strukture u izgrađivanju partikularne crkve

Prezbyter, svećenik, velečasni – pojmovi su koji se svakodnevno upotrebljavaju u Cr-kvi i društvu. Često nastaju teološko-pravne nejasnoće oko točnoga značenja tih pojmova. Stoga je u ovom članku njegov autor, prof. Škalabrin, donio izvrsnu anali-zu značenja pojma prezbyter i njegove uloge u partikularnoj Crkvi. Autor polazi od teološko-pravne strukture svetoga reda i njegove podjele na tri stupnja: episkopat, prezbyterat i đakonat. Kada se govori o prezbyteru, tada treba imati na umu da se radi o kleriku koji je nakon đakonata primio drugi stupanj svetoga reda – stupanj prezbyterata. On svoju službu, nakon ređenja, vrši u partikularnoj Crkvi, koja se sastoji od različitih tijela čija je zadaća pomagati dijecezanskom biskupu u upravlja-nju biskupijom, kao što su: prezbitersko vijeće; zbor savjetnika; ekonomsko vijeće; pastoralno vijeće; biskupijska sinoda i biskupsko vijeće.

Tada vrlo temeljito i jasno autor članka objašnjava i tumači kanonske odredbe sva-kog pojedinoga tijela, uloge njihovih članova, zadaće i mjerodavnosti. Osim toga, objašnjene su uloge i zadaće pastoralnoga i ekonomskoga vijeća pri župnim zajed-nicama.

5. Crkveno zajedništvo među prezbiterima očitovalo u pravičnosti i solidarnosti

Tadašnji dijecezanski biskup Marin Srakić analizira bratstvo i zajedništvo dijecezanskoga prezbiterija kroz prizmu pravičnosti i solidarnosti. Autor temelji svoje promišljanje na crkvenim dokumentima koji naglašavaju teološko-duhovne razloge prezbiterskoga zajedništva, konkretizirane u svakodnevnom životu prezbiterske službe. Jer je prezbiter prvenstveno čovjek – osoba, kao takav ima psihološke, socijalne i pastoralne potrebe za bratskim zajedništvom, koje se može oslikati u odnosu stariji i mlađi svećenici, župnik – župni vikar, premještaji, priznanja i odlikovanja, provođenje slobodnoga vremena i razonode.

Prezbiterska pravičnost i solidarnost napose dolaze do izražaja pri odgovornom i transparentnom upravljanju vremenitim crkvenim dobrima, ekonomskoj i materijalnoj svećeničkoj nejednakosti, povezanoj s uzdržavanjem klera i bratskoj solidarnosti. U zaključku autor smatra da prezbiteri trebaju biti zajednica solidarnih, a ne privilegirana kasta.

6. Izgradnja partikularne Crkve: župna i biskupijska tijela

Kršćanska zajednica nastaje snagom Duha Svetoga, uvodni je naslov članka dr. Marina Srakića. Tako nastala zajednica s vremenom strukturira svoje službe i oblike djelovanja zbog novonastalih potreba samih vjernika, držeći se pritom pojedinih načela kao što su: načelo općega dobra, načelo jedinstva, načelo odgovorne suradnje, načelo supsidijarnosti, načelo koordinacije i načelo staviti prikladne na prikladno mjesto.

Jedna od tih struktura jest i župa koju autor definira kao zajednicu vjernika, odnosno zajedništvo zajednicâ, bazirajući se na kanonskoj definiciji župe. Naime, Zakonik kanonskoga prava ovako definira župu: »određena zajednica vjernika trajno ustanovljena u partikularnoj Crkvi, za koju je pastirska briga, pod vlašću dijecezanskoga biskupa, povjerena župniku kao njezinu vlastitom pastiru« (kan. 515 § 1). Isti Zakonik normira i službu župnika: »župnik je vlastiti pastir povjerene mu župe, koji vodi pastoralnu brigu za predanu mu zajednicu pod vlašću dijecezanskoga biskupa..., u suradnji s drugim prezbiterima ili đakonima i uz pomoć koju mu pružaju vjernici laici, prema pravnoj odredbi« (kan. 519). Također Zakonik određuje da župa ima svoje ekonomsko vijeće (usp. kan. 537) i pastoralno vijeće (usp. kan. 536 § 1).

Na koncu, autor u kratkim crtama stavlja naglasak na ulogu i važnost biskupijske strukture i njezinih tijela: biskupijska sinoda (kann. 460-468); biskupijska kurija (kann. 469-474); generalni i biskupski vikar (kann. 475-481); biskupsko vijeće

(kan. 473 § 1); biskupijsko ekonomsko vijeće i ekonom biskupije (kann. 492-494); prezbitersko vijeće (kann. 495-501); zbor savjetnika (kan. 502); zbor kanonika (kann. 503-510); biskupijsko pastoralno vijeće (kann. 511-514); dekani (kan. 553-555); biskupijska ustanova za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika (kan. 1274 § 1).

7. Zakonik o suodgovornosti na biskupijskoj i župnoj razini

Crkva, kao zajednica vjernika, pozvana je biti nositeljicom Radosne vijesti u svijetu. To čini svojim različitim službama i karizmama. Radi što bolje međusobne suradnje, svi su vjernici pozvani na odgovorno i suodgovorno djelovanje, bilo na biskupijskoj, bilo na župnoj razini. Stoga nam prof. Škalabrin u ovom članku donosi misli uvaženih kanonista o suodgovornosti u ekleziologiji zajedništva.

Pojam suodgovornost ili *corresponsabilitas* ne susrećemo u dokumentima II. vatikanskog sabora, ni u Zakoniku kanonskoga prava, ali se ona može iščitati u pravno-teološkom izričaju crkvenoga sudjelovanja.

Što to konkretno znači, autor nam pojašnjava analizirajući spise pojedinih vrsnih kanonista Katoličke crkve. Eugenio Corecco suodgovornost vidi u zajedništvu i sinodalnosti, koje su jedini mogući oblik suodgovornosti i sudjelovanja čitava Božjeg naroda u upravljanju životom partikularne Crkve. Hubert Müller suodgovornost tumači kao uključivanje u proces odlučivanja. Za José Rosalio Castillo Lara zajedništvo i suodgovornost proizlaze iz same teološke naravi Crkve i njezine nutarnje strukture. Na istoj je liniji i Giorgio Feliciani koji promatra crkvenu suodgovornost u samoj hijerarhijskoj strukturi Crkve, dok je za Jean Beyera suodgovornost temeljni izričaj crkvenoga života. Prema misli Gianfranca Ghirlande, suodgovornost se napose očituje u raznim crkvenim tijelima, u svjetlu sudjelovanja i vlastite odgovornosti.

U zadnjem dijelu prof. Škalabrin promatra suodgovornost na nekoliko razina i to na razini opće Crkve, partikularne Crkve, župe i redovničkih ustanova.

8. Kriterij za zapošljavanje i redovito honoriranje župnih suradnika

Prof. Mato Mićan, autor ovoga članka, ukazuje na važnost crkvene službe u općoj i partikularnoj Crkvi, čiji je nositelj vjernik laik, klerik ili redovnik, te pojašnjava kriterije za podjeljivanje neke crkvene službe prikladnim osobama uz, tamo gdje je to moguće, određeni honorar.

Pojasnivši pojmove kao što su župni suradnik i crkvena služba, prof. Mićan ukazuje na koje se sve načine može podijeliti jedna crkvena služba. Prema Zakoniku kanonskoga prava, to su: slobodno podjeljivanje, postavljanje, potvrđivanje ili dopuštenje

te izbor ili prihvaćanje izbora. Preduvjeti, za bilo koji od navedenih načina podjeljivanja crkvene službe, jesu: da je kandidat u crkvenom zajedništvu, da je prikladan i da se ne radi o simoniji.

Ne traže sve crkvene službe određenu novčanu naknadu ili honorar, nego bi trebalo odrediti krajevnim pravom za koje se crkvene službe može predvidjeti određeni honorar, odnosno općim i posebnim pravilima odrediti prava i dužnosti crkvenih službenika te kriterije za njihovo redovito honoriranje, zaključne su autorove riječi.

9. Bogoslovni fakultet u državnom sveučilištu

Kardinal Zenon Grocholewski, prefekt Kongregacije za katolički odgoj, održao je predavanje na prvi *Dies Academicus* Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu, 4. studenoga 2005. godine. Govoreći o bogoslovnom fakultetu iz crkvene perspektive, kard. Grocholewski istaknuo je da je glavna zadaća ovoga Fakulteta temeljito obrazovanje i razvoj teološke misli u svjetlu crkvenoga zajedništva i poslanja Crkve. To zajedništvo očituje se u vjernosti crkvenom Učiteljstvu, svjedočenjem vjere i kršćanskoga života, vlastite svijesti udjela u poslanju Crkve, povezanosti s Bogom po molitvi te inkulturaciji i suradnji s drugim fakultetima.

U drugom dijelu kardinal se osvrnuo i na odnos između Bogoslovnoga fakulteta i državnoga Sveučilišta. Unatoč tehničkom i znanstvenom razvoju modernoga doba, pomalo se gubi čovjek i njegova vrijednost i dostojanstvo. Stoga je upravo Bogoslovni fakultet pozvan na nesebično traženje istine o čovjeku i njegovu dostojanstvu na temelju dijaloga između vjere i razuma, ne odričući se vlastitoga identiteta i specifičnosti u teološkom znanstvenomu pristupu života i stvarnosti.

10. Biskupijsko sjemenište u Đakovu od osnutka do 1918. godine

O 200. obljetnici osnutka Biskupijskoga sjemeništa u Đakovu, koja se slavila 2006. godine, autor članka prof. Škalabrin dao je povijesno-pravnu analizu ustanove Sjemeništa, istaknuvši njegovo povijesno, kulturno i duhovno značenje na prostoru istočne Hrvatske, odnosno Slavonije.

Pojam sjemenište ili *seminarium* prvi je put uporabljen na Londonskom saboru 1556. godine, za označavanje zavoda za formaciju klera, nakon čega ga preuzima i sam Tridentski sabor koji donosi dekret o obvezatnom osnivanju takve ustanove pri svakoj biskupiji.

Autor se vraća u samu povijest razvoja te ustanove u nekoliko vremenskih etapa: od početka Crkve do sv. Augustina, preko IV. lateranskog sabora, Tridentskog koncila pa sve do sjemeništa u tadašnjoj biskupiji Đakovačkoj i Srijemskoj i njegovoj ulozi pri visokom školstvu u Slavoniji.

Temeljeći se na kanonu 18., Dekreta *De reformatione* Tridentskoga sabora, kojim se određuje obveza za sve biskupije da osnuju sjemenište namijenjeno formaciji kandidata za sjemenište, biskup Antun Mandić 6. listopada 1806. godine osniva Sjemenište u Đakovu i u njemu dvogodišnji studij filozofije.

Zatim se autor zaustavlja na 1912. godini, kada se počinje graditi nova zgrada Biskupijskoga sjemeništa, za vrijeme biskupa Ivana Krapca, koju i danas nastanjuju pripravnici na prezbiterat, te u zaključku ističe veliku važnost odgoja i obrazovanja pri Sjemeništu u Đakovu, kako za samu Biskupiju, tako i za Slavoniju i za njezin intelektualni utjecaj u istočnoj Hrvatskoj.

11. Vjernička društva i volonterstvo u svjetlu

Zakonika kanonskoga prava

Kan. 215 ZKP-a iz 1983. godine propisuje da vjernici imaju pravo slobodno osnivati i upravljati vjerničkim društvima. Stoga autor, Mato Mićan, ovim člankom obrađuje način, ulogu i svrhu osnivanja vjerničkih društava te njihovo djelovanje u crkvenoj i društvenoj stvarnosti vremena današnjega doba.

Članak se sastoji od 5 naslova. U prvom naslovu – Pojam i svrha vjerničkih društava – definira se samo značenje takvoga društva te njegova zadaća i cilj djelovanja. Vjerničko društvo, prema kan. 298., čine vjernici klerici i laici, bilo zajedno bilo odvojeno. Ono mora slijediti crkvene ciljeve, kao što su: težiti prema vjerskim svrhama, koje odgovaraju ili su povezane s poslanjem Crkve; težiti za njegovanjem savršenijega života ili promicanjem javnoga bogoštovlja ili kršćanskoga nauka te težiti i za drugim djelima apostolata, kao što su pothvati evangelizacije, vršenje pobožnosti ili dobrotvornosti te prožimanju vremenitoga reda kršćanskim duhom. Ona se dijele na privatna i javna društva te moraju imati svoj statut kojim se utvrđuje svrha društva ili društvena zadaća, sjedište, upravljanje i uvjeti potrebni za učlanjenje.

Vjerničko društvo kao civilna udruga – drugi je naslov u kojem se donose propisi i odredbe kako se takvo vjerničko društvo može pravno regulirati pri zakonodavstvu Republike Hrvatske.

Osim toga, u četvrtom naslovu autor naglašava i pojašnjava volontersko djelovanje vjerničkih društava u Katoličkoj crkvi, a u petom o njegovu djelovanju u župi i župnoj zajednici.

Zaključak

Na prostorima istočne Hrvatske već više od 200 godina djeluje Bogoslovno sjemenište i Teološko učilište u Đakovu. Obje institucije, sa svojim odgojem i obrazovanjem, dale su i dalje daju velik doprinos u teološkom, kulturnom i ljudskom

rastu i sazrijevanju ljudi koji žive i djeluju na ovim prostorima. Časopis *Diacovensia*, iako »mlad« u svojem djelovanju, u zadnjih 20 godina odigrava bitnu ulogu na teološko-pastoralno-pravnoj sceni svih onih koji žele i nastoje biti nositelji znanja i osobne vjere u našem narodu.

Pritom i kanonsko pravo nastoji biti prisutno, pomažući Kristovim vjernicima da ona prava i obveze, koja imaju na temelju sakramenta krštenja, vrše na dobrobit i rast bilo župne bilo biskupijske zajednice. Stoga smo, u različitosti službi i darova, a u istom Duhu, pozvani pronositi evandeosku poruku svakom čovjeku, pri čemu nam temeljne upute i smjernice daju Sveto pismo, crkveno učiteljstvo i Zakonik kanonskoga prava. Pritom nam svakako pomaže i *Diacovensia* svojom kvalitetom, ozbiljnošću i aktualnošću.